

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 447/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou A. K. JUDr. NOVÁČKOVÁ s. r. o., Mandľová 28, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Zdenko Nováček, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 24 Up 300/2020 z 18. marca 2020 a uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 24 Up 300/2020 z 10. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]

a reštrukturalizácii“), čo sťažovateľka preukázala listinnými dôkazmi. Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôrazňuje, že zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“), zo svojej pôsobnosti nevyklučuje nároky na náhradu škody, obzvlášť tie, ktoré sú právne aj listinne osvedčené zákonnou domnienkou.

6. V prospech svojho sťažnostného návrhu sťažovateľka argumentuje aj skutočnosťou, že k porušeniu jej práva na súdnu ochranu došlo aj tým, že napriek procesnému splneniu podmienky podľa § 3 ods. 4 zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého uplatňovaný nárok možno odôvodnene predpokladať, ak vyplýva zo skutočností uvedených žalobcom a z listín pripojených k návrhu, jej okresný súd odmietol poskytnúť súdnu ochranu jej nároku v podobe vydania k tomu zo zákona určeného platobného rozkazu. Podľa názoru sťažovateľky tým okresný súd poprel účel, resp. zmysel právnej domnienky podľa § 11a zákon o konkurze a reštrukturalizácii a súčasne poprel aj účel zákona o upomínacom konaní, ktorým bolo zrýchlenie a zlacnenie peňažných sporov a osvedčený nárok na náhradu škody v rozpore s § 3 ods. 6 zákona o upomínacom konaní svojvoľne vyňal z práva na spravodlivé súdne konanie, vykonávané prostredníctvom k tomu špeciálne určeného upomínacieho konania.

7. K porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka uvádza, že „... keď Porušovateľ odmietol sťažovateľovi poskytnúť zákonom určenú súdnu ochranu upomínacieho konania, čím v rozpore s účelom ZoUK sťažovateľa donútil si za poskytnutie súdnej ochrany priplatiť sumu + 3.379 € (súdny poplatok 6.758 € namiesto upomínacieho poplatku 3.379 €), pričom mu súčasne odmietol vrátiť časť súdno-upomínacieho poplatku vo výške 33,79 € (1%), tak v rozpore s článkom 1 Protokolu 1 Dohovoru a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR zároveň zasiahol aj do majetkových práv sťažovateľa pokojne užívať tento svoj majetok v rozsahu +3.421,79 €...“.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. 24Up/300/2020 z 10.6.2020 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. 24Up/300/2020 z 18.3.2020 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľa užívať svoj majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 1 Protokolu 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uzneseniami Okresného súdu Banská Bystrica č. 24Up/300/2020 z 10.6.2020 a 24Up/300/2020 z 18.3.2020 porušené bolo.

4. Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 3.421,79 €

5. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia 450,29 €.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom

je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

17. Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok

18. Podľa § 1 ods. 1 zákona o upomínacom konaní tento zákon upravuje príslušnosť súdu, postup súdu a postup strán sporu v upomínacom konaní, v ktorom sa rozhodujú spory o peňažných nárokoch uplatnených spôsobom podľa tohto zákona.

19. Podľa § 1 ods. 2 zákona o upomínacom konaní je upomínacie konanie alternatívnym spôsobom uplatňovania peňažných nárokov k postupu podľa Civilného sporového poriadku.

20. Podľa § 6 ods. 3 zákona o upomínacom konaní odmietnutie návrhu nie je prekážkou na opätovné uplatnenie nároku podľa tohto zákona alebo na jeho uplatnenie podľa Civilného sporového poriadku.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke, že okresný súd *„odignorovaním sťažnostnej argumentácie sťažovateľky, svojvoľným odignorovaním zákonnej domnienky o preukázaní žalovaného práva a svojvoľným vylúčením nárokov na náhrady škody z upomínacieho konania“* porušil sťažovateľkine v ústavnej sťažnosti označené práva.

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 24 Up 300/2020 z 18. marca 2020

22. Uznesenie okresného súdu sp. zn. 24 Up 300/2020 z 18. marca 2020 je uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom, pričom v zmysle § 239 ods. 1 Civilného

sporového poriadku v znení neskorších predpisov je proti nemu prípustná sťažnosť, o ktorej rozhoduje sudca.

23. Sťažovateľka využila možnosť podať proti rozhodnutiu okresného súdu o odmietnutí jej návrhu na vydanie platobného rozkazu sťažnosť. O podanej sťažnosti rozhodol okresný súd konajúci prostredníctvom sudcu uznesením sp. zn. 24 Up 300/2020 z 10. júna 2020.

24. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd [čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01)].

25. Vo vzťahu k uplatňovaniu spomínaného princípu subsidiarity judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

26. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu.

27. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu sp. zn. 24 Up 300/2020 z 18. marca 2020 odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 24 Up 300/2020 z 10. júna 2020

28. Zo sťažostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva jej nesúhlas s postupom okresného súdu, ktorý nevydal platobný rozkaz v upomínacom konaní z dôvodu, že ňou uplatňovaný nárok nemožno odôvodnene predpokladať. Sťažovateľka tvrdí, že splnila všetky predpoklady na to, aby v jej veci platobný rozkaz vydaný bol.

29. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s námietkami sťažovateľky zhrnutými v rámci bodov 5 až 7 tohto uznesenia ústavný súd uvádza, že mu neprislúcha prehodnocovať (ne)splnenie predpokladov na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní; jeho právomoc totiž nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Zákon o upomínacom konaní vyslovene ráta s možnosťou odmietnutia návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, pokiaľ všeobecný súd na podklade žalobcom predložených tvrdení a dôkazov usúdi, že nie sú splnené podmienky na jeho vydanie (§ 6 ods. 1 zákona o upomínacom konaní). Okresný súd vo veci sťažovateľky postupoval v zmysle citovaných zákonných ustanovení, pričom z uznesenia okresného súdu vydaného sudcom nevyplýva svojvôľa alebo taká aplikácia a interpretácia relevantnej právnej úpravy, ktorá by bola

extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich upomínacie konanie, tak ako to tvrdí sťažovateľka.

30. Z ústavnoprávneho hľadiska je podstatné to, že nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní nemohlo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľky. Zmyslom a účelom ústavného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) je totiž zaručiť, resp. umožniť každému reálny prístup k súdu, a to po splnení podmienok ustanovených zákonom (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96), pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu. Skutočnosť, že sťažovateľke nebola poskytnutá ochrana vo forme, akú žiadala (platobný rozkaz), ešte neznamená, že jej bol odopretý prístup k súdu, pretože napadnuté uznesenie nevyvolalo u sťažovateľky konkrétne relevantné negatívne dôsledky vzťahujúce sa k ňou uplatnenému nároku, ktoré by už nebolo možné korigovať ďalším procesným postupom (m. m. I. ÚS 396/2020).

31. Z už citovaných ustanovení zákona o upomínacom konaní vyplýva, že upomínacie konanie je (len) alternatívnym spôsobom riešenia sporov vzniknutých pri uplatňovaní peňažných nárokov, využitie ktorého však za ustanovených podmienok (odmietnutie návrhu) nevyklučuje právo strany sporu (účastníka upomínacieho konania) na opätovné uplatnenie peňažného nároku civilnou žalobou podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Rozhodnutie o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní teda nezakladá prekážku *rei iudicatae* a nevyklučuje možnosť účastníka upomínacieho konania obrátiť sa so svojím peňažným nárokom na príslušný všeobecný súd (porov. IV. ÚS 276/2018, č. 67/2018 ZNaU).

32. Na základe uvedeného ústavný súd sumarizuje, že nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní sa sťažovateľke súdna ochrana ako taká neodopiera, pretože má na ochranu svojich práv k dispozícii účinný právny prostriedok, o ktorom je oprávnený rozhodnúť všeobecný súd, čo, ako sama sťažovateľka uvádza, aj využila, a na Okresnom súde Bratislava I sa pod sp. zn. 40 Cb 54/2020 aktuálne vedie konanie proti žalovanému o zaplatenie sumy 112 636,97 € s príslušenstvom na základe ňou podanej žaloby. Za týchto

okolností možno považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti za predčasne podanú, a preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

33. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu